

การสังเคราะห์ผลการประเมินตนเอง ของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง

A Study of Synthesizing of Self-Evaluation of the Qualified Schools under the Economic Sufficiency Center

ธีระ รุญเจริญ¹ จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์^{2,*} และ วรสิทธิ์ รัตนวราหะ³
Teera Runcharoen¹ Chamroenrat Chitchirachan^{2,} and Worasit Ratanawaraha³*

ABSTRACT

The research aimed at synthesizing self-evaluation of the 9 qualified schools under the Economic Sufficiency Center on the importance, the achievement and the desired characteristics of the students, and aimed at proposing the evaluation lessons for the left qualified schools (38 schools). The instruments were developed by the teachers, the parents and the students representing individual schools with total of 755 persons. The packaged computer program was used to analyze the earned data.

The research findings were as follows :

1. The schools under study put the importance on readiness preparation, learning system, school and student activities, change and on net-working building and expansion “very much”. But the school succeeded “much”
2. The student possessed the desired characteristics “much” both as a whole and individual aspects, namely, moral, social, economic, technological, and resource and environment.
3. The relationship between the importance and the achievement and between the achievement and the required characteristics and between the importance and the desired characteristics were “little”.

Keywords : Synthesizing of Self-evaluation Sufficiency Economy Center Sufficiency Economy Philosophy

¹ ศาสตราจารย์ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นครราชสีมา 30000

¹ Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University, Nakhon Ratchasima 30000 Thailand

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นครราชสีมา 30000

² Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University, Nakhon Ratchasima 30000 Thailand

³ อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นครราชสีมา 30000

³ Lecturer Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University, Nakhon Ratchasima 30000 Thailand

*Corresponding author, e-mail : Charoenrat@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสำคัญกับระดับความสำเร็จขององค์ประกอบของการประเมินตนเองของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงเพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของเกณฑ์ประเมินคุณภาพ กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้แบบประเมินตนเองและแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งมีความเชื่อถือได้ในระดับสูงและใช้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 755 คน ประเมินวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อม ระบบการเรียนรู้ กิจกรรมของโรงเรียน และกิจกรรมของนักเรียน การเปลี่ยนแปลง และการสร้างเครือข่าย และการขยายผลอยู่ในระดับมากที่สุดและประสบความสำเร็จในกิจกรรมดังกล่าวในระดับมาก
2. นักเรียนมีคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุดทั้งรายรวม และรายด้านทั้งด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี และด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญกับความสำคัญอยู่ในระดับต่ำ"ความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำมากและความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ

คำสำคัญ : การสังเคราะห์ผลการประเมินตนเอง ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความเป็นมาและความสำคัญ

จุดมุ่งหมายสูงสุดของการบริหารจัดการศึกษาที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับที่บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนั้นยังได้บรรจุปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 7 ความเป็นมาของการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศไทย รวมทั้งส่งเสริมสถาบันศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล

ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่ย่อท้อและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นไปตามคำจำกัดความของคำว่าการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดการสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การบริหารจัดการศึกษาที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์นำไปสู่การแสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดความฉลาดรอบรู้ในวิทยาการแขนงต่างๆ มีความเชี่ยวชาญสามารถนำความฉลาดรอบรู้ดังกล่าวไปช่วยแก้ปัญหาและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าในวิทยาการแขนงต่างๆ จึงมีความสำคัญ

จากแนวคิด หลักการดังกล่าวจึงมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน เป็นกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาที่สำคัญอย่างยิ่งทั้งนี้โดยมุ่งพัฒนาให้บุคลากรการศึกษาและนักเรียนใช้หลักการ 3 ประการคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวดี ในการใช้ชีวิตและปฏิบัติภารกิจ เพื่อนำไปสู่ชีวิตที่สมดุล ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สำคัญของผู้เรียน คือ อยู่อย่างพอเพียงซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งศูนย์สถานศึกษาพอเพียงจึงมีเป้าประสงค์ที่จะสังเคราะห์ผลการประชุมปฏิบัติการโรงเรียนประเมินตนเองตามเกณฑ์การประเมินภายนอก และเกณฑ์การประเมินภายในของแต่ละโรงเรียน เพื่อสรุปบทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินการของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง โรงเรียนนาร่อง 1 โรงเรียน และกลุ่มที่ศึกษา 8 โรงเรียนและจัดทำชุดคู่มือการทำกิจกรรม “โรงเรียนประเมินตนเอง” เพื่อนำไปใช้พัฒนาคุณภาพโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงและสถานศึกษาพอเพียง ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน รวมทั้งเป็นประโยชน์ในการขยายผลการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป จึงมอบหมายให้คณะผู้วิจัยสังเคราะห์ผลการประเมินตนเอง

วัตถุประสงค์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสำคัญกับระดับความสำเร็จขององค์ประกอบของการประเมินตนเองของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงเพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของเกณฑ์ประเมินคุณภาพ กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามีขั้นตอนการดำเนินการ โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นวิทยากรให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงเพื่อวางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ที่เป็นกลุ่มที่จะศึกษาหลังจากนั้นคณะผู้วิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมปฏิบัติการของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ที่เป็นกลุ่มที่ศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 4 กิจกรรมคือ กิจกรรมที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรมมีเรื่องมาบอก กิจกรรมที่ 2 ประกอบด้วยกิจกรรมระดมความคิดเห็นสร้างเกณฑ์ภายใน กิจกรรมที่ 3 ประกอบด้วยกิจกรรมศึกษาเกณฑ์ภายนอก กิจกรรมที่ 4 ประกอบด้วยทางเลือกประเด็นพัฒนาเร่งด่วนที่มีความสำคัญเพื่อวางแผนพัฒนา

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมประเด็นจากการสังเกตและผลการประเมินตนเองเพื่อนำกลับมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงและศึกษาข้อมูลการประเมินตนเองจากโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง และข้อมูลอื่นๆ ที่โรงเรียนศูนย์ฯ จักนำส่งให้กับคณะผู้วิจัยหลังการประชุมปฏิบัติการภายใน 2 สัปดาห์ และได้วิเคราะห์ค่าสถิติของแต่ละโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงเพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะเด่นของแต่ละโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง (สร.) และแนวทางกลยุทธ์ในการพัฒนาสู่สถานศึกษาพอเพียง

โรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง กลุ่มที่ศึกษาและกลุ่มผู้ประเมินโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จำนวน 47 โรงเรียน ตามภาคภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย โรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงภาคเหนือ จำนวน 13 โรงเรียน โรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงภาคกลาง จำนวน 13 โรงเรียนโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงภาคใต้

จำนวน 8 โรงเรียน และโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 13 โรงเรียน

กลุ่มที่ศึกษาได้แก่โรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง จำนวน 9 โรงเรียนที่มีความแตกต่างและหลากหลายในด้าน ขนาด ระดับการศึกษา สภาพที่ตั้ง ศาสนาที่นับถือ ความต่างด้านชาติพันธุ์และฐานะโดยคัดเลือกจากภาคภูมิศาสตร์ ละ 2 โรงเรียน คือ ภาคเหนือ 2 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียน บ้านหนองบัวแดง จังหวัดเชียงราย โรงเรียนสรวรพวิทยาคม จังหวัดตาก ภาคกลาง 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสตรี มารดาพิทักษ์ จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนวัดเกาะวังไทร จังหวัดนครปฐม ภาคใต้ 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนห้วยยอด จังหวัดตรัง โรงเรียนบ้านคลองยาง จังหวัดกระบี่ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนศิขรภูมิพิสัย จังหวัดสุรินทร์ โรงเรียนบ้านดอนข่า จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ประเมินตนเองนำร่อง แล้ว 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนอนุบาลประชารัฐสามัคคี อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา รวมเป็น 9 โรงเรียนที่ใช้ เป็นกลุ่มที่ศึกษา กลุ่มผู้ประเมินประกอบด้วย กลุ่ม ผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชนกลุ่มผู้บริหาร ครูและบุคลากร กลุ่มนักเรียนซึ่งแต่ละกลุ่มมีจำนวนมากพอเป็นตัวแทนของ ประชากรของแต่ละโรงเรียนได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแบบ สอบถาม 2 ชุดคือ 1) แบบประเมินตนเองของโรงเรียน ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มี 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ภายนอก จำนวน 27 ตัวบ่งชี้และตัวบ่งชี้ภายในที่ แต่ละโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงสร้างเพิ่มเติม และ 2) แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมี 5 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า 5 ระดับ นอกจากนั้นยังมีเอกสารจากโรงเรียนศูนย์ สถานศึกษาพอเพียงทุกแห่ง หลังจากการประชุมปฏิบัติการ การประเมินตนเองแล้ว ซึ่งจะต้องจัดส่งเอกสารทั้งหมด ที่เกี่ยวกับการประชุมปฏิบัติการให้กับคณะผู้วิจัยภายใน 2 สัปดาห์นั้น เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นภาพ รวมของการประเมินตนเองซึ่งคณะผู้วิจัยได้รับแต่แบบ ประเมินตนเองที่จัดลำดับความต่างระหว่างความสำคัญ กับ

ความสำเร็จของกลุ่มผู้ประเมินเท่านั้นสถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ได้แก่ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

โครงการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของ โรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง คณะผู้วิจัยดำเนินการ ศึกษาวิจัย มีขั้นตอนการดำเนินการโดยมีการประชุมร่วมกับ ผู้อำนวยการศูนย์สถานศึกษาพอเพียงเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในขอบข่ายของการสังเคราะห์หลังจากนั้นจึงมี การกำหนดประชากรและกลุ่มที่ศึกษา สร้างเครื่องมือการ วิจัยครอบคลุมเนื้อหา 1) ด้านการเตรียมความพร้อม ของนักเรียน ครู ชุมชน 2) ด้านระบบการเรียนรู้ 3) ด้าน กิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมนักเรียน 4) ด้านการ เปลี่ยนแปลง และ 5) ด้านการสร้างเครือข่ายและขยายผล รวมทั้งสร้างแบบประเมินตนเอง และแบบประเมิน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการเพื่อการประเมินตนเองของ โรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง พร้อมทั้งมีการเก็บ รวบรวมข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลจากผลการ ประเมินตนเอง แล้วนำมาสังเคราะห์โดยกำหนดโครงสร้าง การวิเคราะห์ กำหนดวิธีการสังเคราะห์ และกำหนดสถิติที่ ใช้ในการวิเคราะห์และได้นำเสนอสรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ข้อมูลเบื้องต้น โรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ที่ศึกษา จำนวน 9 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ มีการจัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ผู้ประเมินมี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน กลุ่มผู้บริหาร ครู บุคลากร และกลุ่มนักเรียน จำนวนรวม 755 คน มีการสร้างตัวบ่งชี้การประเมินตนเอง เฉลี่ย 42 ตัวบ่งชี้

1. ภาพรวมโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ของ ข้อมูลจากกลุ่มผู้ประเมินโดยพิจารณาเฉพาะเกณฑ์ประเมิน ภายนอก (27 ตัวบ่งชี้) พบว่า

1.1 ความสำคัญความเป็นโรงเรียนศูนย์สถาน ศึกษาพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงอยู่ในระดับมาก

1.3 ทุกด้านขององค์ประกอบ (5 ด้าน) มีความสำคัญมากกว่าความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง โดยด้านการเปลี่ยนแปลง มีความต่างระหว่างความสำเร็จมากกว่า ความสำคัญมากที่สุด

1.4 จากการทดสอบพบว่าความสำคัญกับความสำคัญของการเป็นโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและรายองค์ประกอบ ก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน

1.5 พิจารณาตัวบ่งชี้ (27 ตัวบ่งชี้) ในแต่ละด้านขององค์ประกอบพบว่าทุกตัวบ่งชี้มีความสำคัญมากกว่าความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง และจากการทดสอบ พบว่า ทุกตัวบ่งชี้มีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.6 จากการพิจารณาจากผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความสำคัญมากกว่าความสำเร็จและเมื่อทดสอบค่าสถิติพบว่า ด้านความสำคัญ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม เห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นกลุ่มผู้ปกครองผู้แทนชุมชนกับกลุ่มผู้บริหาร ครู บุคลากรที่เห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความสำเร็จ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นไม่ต่างกัน

1.7 จากการพิจารณาโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับต่างกัน 3 ระดับพบว่าทั้ง 3 ระดับให้ความสำคัญมากกว่าความสำเร็จและเมื่อทดสอบค่าสถิติพบว่า ด้านความสำคัญและความสำเร็จ โรงเรียนที่จัดการศึกษาต่างกันมีความเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษากับโรงเรียนที่จัดการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2. รายโรงเรียนวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลการประเมินตนเองจำแนกรายโรงเรียนตามเกณฑ์ประเมินภายนอก (27 ตัวบ่งชี้) พบว่า

2.1 ด้านความสำคัญทุกโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ให้ความสำคัญระดับมากที่สุด ยกเว้นโรงเรียนศิษฏภูมิพิสัยที่ให้ความสำคัญระดับมาก

2.2 ด้านความสำเร็จการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มีโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ และ

โรงเรียนห้วยยอดมีค่าเฉลี่ยของความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนที่เหลือให้ความสำคัญของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านความต่างระหว่างความสำคัญ กับ ความสำเร็จพบว่าทุกโรงเรียนให้ความสำคัญ มากกว่า ความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง โดยโรงเรียนห้วยยอดมีค่าความต่างมากที่สุด

2.4 จากการทดสอบ พบว่า ทุกโรงเรียนเห็นความสำคัญแตกต่างจากความสำเร็จการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นโรงเรียนบ้านคลองยางที่เห็นไม่แตกต่างกัน

2.5 จากการเปรียบเทียบเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน พบว่า ทุกโรงเรียนให้ความสำคัญมากกว่าความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงทุกด้าน ยกเว้นโรงเรียนบ้านคลองยางที่มีความสำเร็จมากกว่าความสำคัญ และจากการทดสอบ พบว่า ทุกโรงเรียนให้ความสำคัญแตกต่างจากความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์ทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้นโรงเรียนบ้านคลองยาง

2.6 พิจารณาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ทั้งด้านความสำคัญกับความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงของแต่ละโรงเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นทั้งที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่แตกต่างกัน

2.7 จากการจัดลำดับองค์ประกอบใหม่ตามลำดับความต่างน้อยไปหามากพบว่าองค์ประกอบด้านการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบด้านระบบการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านกิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมนักเรียน องค์ประกอบด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียนครู ชุมชนและองค์ประกอบด้านการสร้างเครือข่ายขยายผล

2.8 จากการสังเคราะห์ลำดับความต่าง และความถี่ สรุปจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีความถี่เรียงจากมากไปน้อย 4 ลำดับแรก ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 โรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมให้ทุกคนในโรงเรียนวางแผนการใช้จ่ายเงินการทำบัญชีรับ-จ่าย ผักการออมตามศักยภาพอย่างต่อเนื่องจนเป็น

วิถีชีวิตตัวบ่งชี้ที่ 4.3 นักเรียนใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 โรงเรียนมีกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ครูและบุคลากรในโรงเรียนเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตพอเพียงใน 4 มิติ (เศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการการเงินที่สมดุลตัวบ่งชี้ที่ 4.5 จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่แสดงถึงความเป็นแบบอย่าง เช่น ความสะอาด ร่มรื่นปลอดภัย ปลอดภัยจากอบายมุข ปลอดภัยและมีชีวิตชีวาตัวบ่งชี้ที่ 3.2 โรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมการใช้สิ่งของ/ทรัพยากรและพลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่าไม่ฟุ่มเฟือยและลดขยะในโรงเรียน ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตัวบ่งชี้ที่ 1.4 โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ

3. รายโรงเรียน โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์การประเมินตนเอง จำแนกรายโรงเรียน ตามเกณฑ์การประเมินตนเอง (นอก+ใน) พบว่า

3.1 ด้านความสำคัญ ทุกโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ให้ความสำคัญระดับมากที่สุด ยกเว้นโรงเรียนศิรภูมิพิสัยที่ให้ความสำคัญระดับมาก

3.2 ด้านความสำเร็จ โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ และโรงเรียนบ้านคลองยาง มีค่าเฉลี่ยของความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนที่เหลือให้ความสำคัญของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง อยู่ในระดับมากค่าความต่างระหว่างความสำคัญกับความสำเร็จการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง พบว่า โรงเรียนบ้านดอนช้างจะมีค่าความต่างสูงสุด จากการทดสอบความสำคัญ กับ ความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงพบว่า เกือบทุกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มศึกษาเห็นว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นโรงเรียนบ้านคลองยางเห็นไม่แตกต่างกันจากการเปรียบเทียบเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน พบว่าทุกโรงเรียนให้ความสำคัญมากกว่าความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ทุกด้านยกเว้น

โรงเรียนบ้านคลองยางที่มีความสำเร็จมากกว่าความสำคัญ และจากการทดสอบ พบว่า ทุกโรงเรียนให้ความสำคัญแตกต่างจากความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นโรงเรียนบ้านคลองยาง พิจารณาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ทั้งด้านความสำคัญ กับ ความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ของแต่ละโรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นทั้งที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่แตกต่างกันจากการสังเคราะห์จากการประเมินตนเองตัวบ่งชี้ที่มีความต่าง 10 ลำดับแรก พบว่า มีตัวบ่งชี้ที่แต่ละโรงเรียนสร้างเพิ่มขึ้น

3.3 ด้านระบบการเรียนรู้พบว่าครูใช้สื่อ ICT เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้จากการทดลองการปฏิบัติจริงและนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ PBL, RBL ที่เชื่อมโยงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาพรวม พบว่า

4.1 นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากโดยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตใจสำคัญที่สุดและด้านเศรษฐกิจสำคัญน้อยที่สุด และทุกตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นตัวบ่งชี้ที่ 14 พ้นจากการเป็นหนี้และความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุขมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า ทุกด้านขององค์ประกอบนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านเศรษฐกิจที่ทั้ง 3 กลุ่มเห็นไม่แตกต่างกัน

4.3 จำแนกตามระดับการจัดการศึกษา พบว่า ทุกด้านขององค์ประกอบนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โรงเรียนที่จัดการศึกษาต่างกันเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้นด้านสังคมที่โรงเรียนเห็น ไม่แตกต่างกัน

จำแนกรายโรงเรียน พบว่า 1) โรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ทุกโรงเรียนนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก และโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงสุด 2) พิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ประเมิน 3 กลุ่ม พบว่า แต่ละกลุ่มให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมากและเมื่อทดสอบพบว่าแต่ละกลุ่มให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นโรงเรียนศิขรภูมิพิสัย โรงเรียนสรรพวิทยาคมและ โรงเรียนบ้านคลองยางที่เห็นไม่แตกต่างกัน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญกับความสำเร็จความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และความสำเร็จกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญกับความสำเร็จขององค์ประกอบการประเมินตนเอง ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนและความสำเร็จขององค์ประกอบการประเมินตนเองกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนพบว่า

ภาพรวม โรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มีความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญกับความสำเร็จขององค์ประกอบการประเมินตนเองอยู่ในระดับต่ำ ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน อยู่ในระดับต่ำมากและความสำเร็จขององค์ประกอบการประเมินตนเองกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ

จำแนกรายโรงเรียน ตามเกณฑ์ประเมินภายนอกพบว่าโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ให้ความสำคัญระหว่างความสำคัญกับความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนสูงสุด โรงเรียนอนุบาลประชารัฐสามัคคี ให้ความสำคัญระหว่างความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนสูงสุด โรงเรียนบ้านดอนข่าให้ความสำคัญระหว่างความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนสูงสุด

จำแนกรายโรงเรียน ตามเกณฑ์ประเมินตนเองพบว่า โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ให้ความสำคัญระหว่างความสำคัญกับความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนสูงสุด โรงเรียนอนุบาลประชารัฐสามัคคี ให้ความสำคัญระหว่าง

ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนสูงสุด โรงเรียนศิขรภูมิพิสัย ให้ความสำคัญระหว่างความสำเร็จกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนสูงสุด

อภิปรายผล

การสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง เป็นกระบวนการดำเนินการเพื่อแสวงหาคำตอบประเด็นความสำคัญและความสำเร็จ การดำเนินงานพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญต่อการเป็นโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะเห็นความสำคัญว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต สมดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งได้มีพระราชดำรัสไว้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551ข. : 2) นอกจากนั้นรัฐยังได้เล็งเห็นความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้นำไปกำหนดเป็นหลักการสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งพัฒนาคนเป็นสำคัญ หรือยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา รวมทั้งให้ความสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (ณรัชชอร์ ศรีทอง. 2556 : 14) และได้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา รวมทั้งได้นำไปกำหนดเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะมาตรา 6 ที่บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545)

นอกจากนี้นักกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้สังเกตเห็นความต่างระหว่างความสำคัญกับความสำเร็จโดยพบว่าองค์ประกอบด้านการเปลี่ยนแปลง มีลำดับความต่างมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหากทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญแล้ว ก็จะต้องมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติอันเป็นไปตามหลักเหตุและผล แต่ในสถานการณ์จริง ทุกคนเห็นความสำคัญ แต่เมื่อมีการนำไปปฏิบัติย่อมจะมีวิธีการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยการผลิตหลายอย่างที่ทำให้มีความแตกต่างกันในการปฏิบัติที่มุ่งสู่ความสำเร็จจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

ส่วนการขยายผลด้วยการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสร้างเครือข่ายและขยายผล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญอยู่ในลำดับสุดท้ายอาจเป็นเพราะว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่มีความลึกซึ้ง เป็นแนวคิด เป็นลักษณะนามธรรม เป็นปฐมบทที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกภาคส่วนได้ แต่มีวิธีการมีหลักการหรือมีแนวปฏิบัติอย่างไรนั้น อาจยังไม่ชัดเจนจึงเป็นการยากที่ทุกคนจะนำไปขยายผล แต่ในชีวิตประจำวัน เช่น การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง การประหยัดอดออม ไม่ฟุ้งเฟ้อหรือตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไปนั้น เป็นหลักการขั้นพื้นฐานที่สามารถนำไปขยายผลในชีวิตประจำวันนั้นสามารถทำได้โดยง่าย แต่การนำไปสร้างเครือข่ายอาจทำได้ยาก อย่างไรก็ตาม ฆนรัชชอร ศรีทอง (2556 :123) จึงได้เสนอกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนสร้างเครือข่ายไว้ว่า

1. การเผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวข้องแก่ชุมชน
2. รวบรวมพระราชดำรัสที่พระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ แล้วจำแนกเป็นหมวดหมู่
3. รวบรวมพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนา โดยเฉพาะแนวทางตามพระราชดำริต่างๆ
4. รวบรวมสื่อต่างๆ ที่จัดทำเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ
5. เผยแพร่วิธีการและขั้นตอนการไปศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
6. มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบในการจัดทำเอกสาร และเผยแพร่กิจกรรมข้างต้น

สำหรับประเด็นนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตใจสำคัญที่สุดและพบว่าคุณลักษณะด้านเศรษฐกิจอยู่ในลำดับท้ายๆ ความจริงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นคุณลักษณะที่ทุกคนมุ่งหวังที่อยากจะเห็น โดยเฉพาะปัจจุบันนี้คุณลักษณะด้านจิตใจ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะถ้ามีคุณลักษณะด้านจิตใจมีความมั่นคงแล้วคุณลักษณะอื่นๆ ก็อาจจะตามมาทั้งนี้เพราะสังคมมุ่งหวังว่าคุณลักษณะของนักเรียนเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551ก) ใน 5 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเอง 2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดอย่างเป็นระบบ 3) ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานการอยู่ร่วมกัน 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญกับความสำเร็จขององค์ประกอบการประเมินตนเอง ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนและความสำเร็จขององค์ประกอบการประเมินตนเองกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ซึ่งพบว่า 1) ภาพรวมโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงมีความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญกับความสำเร็จขององค์ประกอบการประเมินตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

2) ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ 3) ความสำเร็จขององค์ประกอบการประเมินตนเองกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีประเด็นสำหรับอภิปรายผลได้ว่า องค์ประกอบสำหรับการประเมินตนเองที่พัฒนาขึ้นนั้น อาจไม่ตรงกับประเด็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่ได้พัฒนาขึ้นหรืออาจมีประเด็นอื่นๆ ที่สอดคล้องหรือแทรกซ้อนเข้ามานอกเหนือจากประเด็นของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสอดคล้องแทรกลงในมิติต่างๆ ของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียง นอกจากนั้นยังพบว่า ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงให้ความสำคัญกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติแต่การปฏิบัตินั้นอาจเป็นไปในทิศทางที่แตกต่างกัน ผู้ให้ข้อมูลจึงเห็นความสำคัญในลักษณะที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่ำ

นอกจากนั้นความสำเร็จขององค์ประกอบการประเมินตนเองกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการกำหนดองค์ประกอบยังไม่สัมพันธ์กับการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แปลความได้ว่า การปฏิบัติที่ได้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัตินั้นอาจไม่ได้กำหนดทิศทางหรือกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนว่าจะนำไปปฏิบัติกับกลุ่มใดและกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกลุ่มนั้นไว้อย่างไร โดยหลักความเป็นจริงแล้ว จำเป็นต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปกำหนดเป็นปรัชญาของสถาบันหรือของโรงเรียนและนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจหรือภารกิจ ซึ่งจะสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอันจะก่อให้เกิดการได้มาซึ่งผลผลิตในโอกาสต่อไปผลการวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยที่เน้นความสำเร็จขององค์ประกอบการประเมินกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งตรงกันข้ามกับผลการวิจัยของวรรณวิสา กิจสนิท (2553) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพบว่าองค์ประกอบที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในการบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาคือ ด้านความรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้นเพื่อให้โรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงตระหนักถึงความสำคัญจึงควรมีการปลูกฝังด้วยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติให้เต็มรูปแบบเพื่อให้ประสบความสำเร็จให้มากขึ้นกว่านี้การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญนำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงนั้น พชรินทร์ รุจิรานุกูล (2551) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยที่ค้นพบนั้นสามารถนำมาเสนอแนะเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญและนำไปสู่ความสำเร็จของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนศูนย์สถานศึกษาพอเพียงได้ว่า

1. บุคลากรต้องสร้างความรู้ความเข้าใจความหมายของคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่หลากหลายแนวคิด

2. การบริหารจัดการโรงเรียนควรมีนโยบายการดำเนินการต่างๆ มีการวางแผนและมีโครงการในการขับเคลื่อนสู่โรงเรียนที่ส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้จัดตั้งกิจกรรมโครงการต่างๆ ขึ้นตามบริบทของโรงเรียนกิจกรรมโครงการมีมากน้อยต่างกันตามสภาพและความพร้อมของโรงเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ การพัฒนามูลฐาน การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของครูและพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากการที่โรงเรียนนำเรื่องคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ

3. แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีการบริหารจัดการอย่าง

เป็นกระบวนการที่มีการวางแผนนโยบายการอย่างชัดเจน และเป็นระบบมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง กำหนดนิยามความหมายของการพัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของนักเรียนให้ชัดเจนมีการสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรกำหนดเป้าประสงค์ของการประเมินตนเองของโรงเรียนศูนย์สถานพอเพียงให้ชัดเจน เช่น เพื่อประเมินกิจกรรมที่กำหนดเสร็จขึ้นว่ามีความสำคัญและความสำเร็จเพียงใดเพื่อศึกษาว่ากิจกรรมการประเมินทั้ง 5 ด้าน ส่งผลต่อคุณลักษณะการเปลี่ยนแปลง 4 มิติ ที่พึงประสงค์เพียงใดเพื่อประมวลบทเรียนในการนำไปพิจารณาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ควรแสวงหาองค์ประกอบอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุคุณภาพตามเป้าหมาย

1.3 ควรศึกษาวิเคราะห์บทเรียนจากผลการวิจัยครั้งนี้อย่างถ่องแท้และนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการแต่ละโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยองค์ประกอบอื่นที่ส่งผลต่อคุณลักษณะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2.2 ควรศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 ควรสร้างแบบประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ใน 4 มิติที่กำหนด

2.5 ควรศึกษาและเปลี่ยนแปลงข้อคำถามต่างๆ ที่ใช้ตามเกณฑ์การประเมินตนเองให้เป็นที่เข้าใจและเหมาะสมยิ่งขึ้นโดยการตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปใช้จริง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551ก). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2551ข). **แนวทางบริหารสถานศึกษา**

พอเพียง. กรุงเทพฯ : คณะทำงานสังเคราะห์

ถอดบทเรียนองค์ความรู้แนวทางการบริหาร

สถานศึกษาพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ.

ณรัชชวร ศรีทอง. (2556). **แนวคิด หลักการ และการ**

ปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.

กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

พัชรินทร์ รุจิรานุกูล (2551). **การศึกษาการปลูกฝัง**

คุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงให้แก่แก่นักเรียนระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณวิสา กิจสนิท. (2553). **การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะ**

ที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545).

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

กรุงเทพ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ.

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ที่ได้สนับสนุนส่งเสริมให้โอกาสในการทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี